

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA NR. 288 din 05.09.2012

Dosar nr: 15/2012

Petiția nr: 178/18.01.2012

Petent: S L

Reclamat: B D

Obiect: Încălcarea dreptului la demnitate. Criteriu: etnic.

I. Numele, domiciliul și sediul părților

I.1. Numele și adresa de corespondență a petentului

I.1.1. S L

I.2. Numele și domiciliul ales al reclamatului

I.2.1. B D

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Petentul consideră că este discriminat prin postarea pe blog a unui text cu următorul conținut: „Ce istorie maghiară apără președintele UDMR Kelemen Hunor atunci când vrea afișarea stemei Ungariei pe liceele ținute cu bani de la bugetul României? Istoria fascistului Horthy și a extremiștilor maghiari care au ucis români ardeleni în al doilea război mondial. Sau istoria prezentă a Ungariei în care premierul Viktor Orban deschide ușa neo-fascismului, distrugând libertatea presei, strângând toată puterea într-o singură mână și înființând tabere de muncă forțată.

Stema Ungariei este o rușine, iar acest stat a avut în decursul timpului o istorie de împilare a neamurilor din preajmă. Și nu e destul că istoria acestui stat este una de continuă jecmănire și ucidere a altor populații, dar acum Ungaria a luat-o în aceeași direcție, lucru condamnat de toată Europa și de Statele Unite.

Această istorie reprobabilă a Ungariei devenită o provocare pentru democrație și o rușine pentru Europa o apără Kelemen Hunor. A pune stema Ungariei pe liceele din România este tot una cu a afișa zvastica nazistă în școli!”.

III. Procedura de citare

3.1. În conformitate cu art. 20 alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000**, republicată, s-a îndeplinit procedura de citare.

3.2. Părțile au fost citate pentru data de 28.02.2012 (filele 4-5 din dosar) la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD).

3.3. La audierea din 28.02.2012 părțile nu s-au prezentat.

3.4. Pentru a identifica domiciliul reclamatului, prin **Rezoluția nr. 28 din 11.07.2012** s-a dispus ca echipa de investigații să obțină această informație (fila 54 din dosar).

3.5. Conform **Raportului de investigații nr. 80/20.07.2012** s-a obținut adresa reclamatului (fila 11 din dosar).

3.6. Părțile au fost recitate pentru data de 06.08.2012 (filele 12-13 din dosar).

3.7. La audierea din 06.08.2012 părțile nu s-au prezentat.

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile petentului

4.1.1. Petiția înregistrată la CNCD cu **nr. 178/18.01.2012** (filele 1-2 din dosar) arată că petentul se simte discriminat prin postarea pe blog a unui text cu următorul conținut: *„Ce istorie maghiară apără președintele UDMR Kelemen Hunor atunci când vrea afișarea stemei Ungariei pe liceele ținute cu bani de la bugetul României? Istoria fascistului Horthy și a extremiștilor maghiari care au ucis români ardeleni în al doilea război mondial. Sau istoria prezentă a Ungariei în care premierul Viktor Orban deschide ușa neo-fascismului, distrugând libertatea presei, strângând toată puterea într-o singură mână și înființând tabere de muncă forțată.*

Stema Ungariei este o rușine, iar acest stat a avut în decursul timpului o istorie de împilare a neamurilor din preajmă. Și nu e destul că istoria acestui stat este una de continuă jecmănire și ucidere a altor populații, dar acum Ungaria a luat-o în aceeași direcție, lucru condamnat de toată Europa și de Statele Unite.

Această istorie reprobabilă a Ungariei devenită o provocare pentru democrație și o rușine pentru Europa o apără Kelemen Hunor. A pune stema Ungariei pe liceele din România este tot una cu a afișa zvastica nazistă în școli!”

Invocă încălcarea art. 2 alin. 1 și 5, art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**.

4.1.2. Prin adresa înregistrată la CNCD cu **nr. 2052/26.04.2012** (filele 6-7 din dosar) petentul menține cele arătate în petiție.

4.1.3. Prin adresa înregistrată la CNCD cu **nr. 3972/20.08.2012** (filele 32-38 din dosar), ca răspuns la punctul de vedere al reclamatului, arată următoarele:

- un însemn heraldic nu poate fi revizionist, pe logica reclamatului ar trebui îndepărtată stema Regatului României din 1867 din muzeu, totodată textul nu vorbește de fosta stemă a Regatului Ungariei ci despre stema Ungariei;

- stema care apare pe frontispiciul Liceului Salamon Ernő nu este identic cu cel invocat de reclamat, întrucât nu conține părțile de țară care au aparținut Ungariei până în 1920 ci doar cele care reprezintă actual Ungaria;

- în mod similar, textul blogului nu vorbește despre revizionisti și politicienii extremiști, ci aduce ofensă comunității maghiare;

- manifestările la care face referire reclamatul nu are legătură cu obiectul cauzei;

- este doar o opinie a reclamatului că reamplasarea stemei urmărește scopuri revizioniste, nesusținută de probe;

- prezentarea unor „fapte istorice reale” este de așa natură întrucât crează imaginea unei comunități maghiare degradată și imorală.

4.2. Susținerea reclamatului

4.2.1. Reclamatul, prin adresa înregistrată la CNCD cu **nr. 3772/06.08** (filele 15-22 din dosar), arată următoarele:

- textul se referă la un însemn heraldic revizionist, nu la stema Ungariei actuale;
- critică revizionistii și politicienii extremiști, nu comunitatea maghiară;
- există alte persoane care în mod similar discriminează, care sunt etnici maghiari;
- reamplasarea stemei în cauză urmărește punerea în practică a planurilor revizioniste;
- textul din blog prezintă fapte istorice reale;
- a existat fascism în Ungaria și au fost exterminați evrei;
- cei executați în batalioanele morții au văzut în fața ochilor stema Ungariei.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. Colegiul director constată că reclamatul a postat pe blog următorul text: „Ce istorie maghiară apără președintele UDMR Kelemen Hunor atunci când vrea afișarea stemei Ungariei pe liceele ținute cu bani de la bugetul României? Istoria fascistului Horthy și a extremiștilor maghiari care au ucis români ardeleni în al doilea război mondial. Sau istoria prezentă a Ungariei în care premierul Viktor Orban deschide ușa neo-fascismului, distrugând libertatea presei, strângând toată puterea într-o singură mână și înființând tabere de muncă forțată.

Stema Ungariei este o rușine, iar acest stat a avut în decursul timpului o istorie de împilare a neamurilor din preajmă. Și nu e destul că istoria acestui stat este una de continuă jecmănire și ucidere a altor populații, dar acum Ungaria a luat-o în aceeași direcție, lucru condamnat de toată Europa și de Statele Unite.

Această istorie reprobabilă a Ungariei devenită o provocare pentru democrație și o rușine pentru Europa o apără Kelemen Hunor. A pune stema Ungariei pe liceele din România este tot una cu a afișa zvastica nazistă în școli!”.

5.2. **Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**) la art. 2 alin. 1 prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”.

5.3. Colegiul director constată că există o deosebire, întrucât petentul se referă în mod exclusiv la comunitatea maghiară.

5.4. Criteriul de discriminare este cel etnic.

5.5 Mesajul afectează dreptul la demnitate, garantat de **Constituția României** prin art. 1 alin. 3.

5.6. În concluzie, Colegiul director constată că sunt incidente prevederile art 1 alin. 2 al **O.G. nr. 137/2000**, fapta reclamatului reprezentând o deosebire pe criteriul apartenenței etnice, care afectează dreptul la demnitate.

5.7. Conform art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, „*Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.*”

5.8. Colegiul director constată că fapta s-a desăvârșit în public (prin postare pe o pagină de internet).

5.9. Colegiul director constată că mesajul vizează atingerea demnității, crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, îndreptat împotriva comunității maghiare de care aparține și petentul. Vinovăția pentru anumite evenimente istorice este plasată spre o comunitate etnică. CNCD nu are rolul de a analiza realitatea acestor evenimente istorice, dar se poate constata că reclamatul nu face o analiză istorică ci duce unele afirmații istorice la extremă („*istoria acestui stat este una de continuă jecmănire și ucidere a altor populații*”). Textul se referă în prezent la stema Ungariei, pe care o consideră egală cu svastica.

5.10. În concluzie, Colegiul director constată că sunt incidente prevederile art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, fapta reclamatului reprezentând un comportament manifestat în public, care vizează atingerea demnității, crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, îndreptat împotriva comunității maghiare de care aparține și petentul.

5.11. În analiza limitei dintre dreptul la demnitate și libertatea de exprimare, Colegiul director se raportează la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO).

5.12. **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: „*Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.*” Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „*comportă îndatoriri și responsabilități*”. Totodată art. 17 al **Convenției** interzice abuzul de drept: „*Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmarește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.*”

5.13. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea normei;

- legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

5.14. În mod evident, orice sancționare a limbajului urii, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

5.15. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al **Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare**, republicată, accesibilă (prin publicarea în **Monitorul Oficial al României**), cu sancțiuni evidente.

5.16. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

5.17. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **CEYLAN împotriva TURCIEI** [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, § 74; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 57/i; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 54; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/i; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 27; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **İBRAHİM AKSOY împotriva TURCIEI**, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, § 51; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 69; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 37);
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie

- interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **CEYLAN împotriva TURCIEI** [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, § 74; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 57/ii; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/i; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39/i; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 69; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 27);
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care ofensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (**OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 37);
- d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (**OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 58);
- e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (**SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 60; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 42)
- f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu

- condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (**GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);
- g) art. 17 al **Convenției** previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (**GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **OHENSBERGER împotriva AUSTRIEI**, nr. 21318/93, 2 septembrie 1994);
- h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (**WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);
- i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al **Convenției** (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 41);
- j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (**NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004, **IVANOV împotriva RUSIEI**, nr. 35222/04, 20 februarie 2007);
- k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 39; **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 53; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 52; **LEHIDEUX și ISORNI împotriva FRANȚEI**, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, § 51; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **CEYLAN împotriva TURCIEI** [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, § 74; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și nr. 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 57/iii; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 54; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/ii; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **NEWS VERLAGS GMBH & CoKG împotriva AUSTRIEI**, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, § 52; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 53; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **İBRAHİM AKSOY împotriva TURCIEI**, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, § 53; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 71; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 29-30; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 38);

- l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 52; **LEHIDEUX și ISORNI împotriva FRANȚEI**, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, § 51; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 54; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/iii; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **NEWS VERLAGS GMBH & CoKG împotriva AUSTRIEI**, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39); trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (**LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 50; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit (**OTTO-PREMMINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- m) **Convenția** nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (**CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 58; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 54; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 60; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 61; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 57; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 46; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 62; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 40; **İBRAHİM AKSOY împotriva TURCIEI**, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, § 52; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 70; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 28);
- n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician

- aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (**CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46);
- o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (**INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53)
- p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (**LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **DE HAES și GIJSELS împotriva BELGIEI**, nr. 19983/92, 24 februarie 1997, § 37; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 59; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 55; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 44; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 41);
- q) presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (**CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);
- t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (**AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

5.18. În hotărârile sale CEDO nu se bazează doar pe Convenție, se referă și la **Carta Națiunilor Unite** (paragraful 2 din *Preambul*, art. 1 alin. 3, art. 13 alin. 1, art. 55 lit. c și art. 76 lit. c), **Declarația universală a drepturilor omului** (art. 1, 2 și 7), **Convenția internațională privind drepturile civile și politice** (art. 2 alin. 1, art. 20 alin. 2, art. 26), **Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială** (art. 4 și 5), **Recomandarea nr. R (97) 20 a comitetului de miniștri către statele membre cu privire la „discursul de ură”**, **Recomandarea de politică generală nr. 7**

privind legislația națională referitoare la combaterea rasismului și a discriminării rasiale.

5.19. Aplicând principiile CEDO, Colegiul director constată că afirmațiile reclamatului nu contribuie la nici o formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane, ci crează o stare ostilă, de intimidare. Această formă de expresie diseminează, incită, promovează ura bazată pe intoleranță, prin urmare trebuie sancționată (pct. 5.17, lit. h, i, j, o).

5.20. În luarea deciziei Colegiul director a ținut cont și de art. 30 al **Consituției României** care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

5.21. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

5.22. **Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială** definește prin art. 1 discriminarea rasială prin următoarele: „În prezenta convenție, expresia «discriminare rasială» are în vedere orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică, care are ca scop sau efect de a distruge sau compromite recunoașterea, folosința sau exercitarea în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alt domeniu al vieții publice.” Această convenție, adoptată de Adunarea generală a ONU la 21 decembrie 1965 și ratificată de România prin **Decretul nr. 345 din 14.07.1970**, prin art. 4, solicită ca statele părți să condamne „orice propagandă [...] care se inspiră din idei sau teorii bazate pe superioritatea unei rase sau unui grup de persoane de o anumită culoare sau de o anumită origine etnică”, iar prin art. 7 statele semnatare „se angajează să ia măsuri imediate și eficace [...] pentru lupta împotriva prejudecăților ce duc la discriminare rasială și pentru a favoriza înțelegerea, toleranța și prietenia între națiuni și grupuri rasiale și etnice”. Potrivit **Legii nr. 612 din 13 noiembrie 2002**, victimele discriminării rasiale (conform **Convenției internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială**) se pot adresa către Comitetul pentru Eliminarea Discriminării Rasiale (ONU).

5.23. **Recomandarea nr. R (97) 20 a comitetului de miniștri către statele membre cu privire la „discursul de ură”**, adoptată de către Comitetul de Miniștri ai Consiliului

Europei la 30 octombrie 1997, în cadrul celei de-a 607-a reuniuni a Delegațiilor Miniștrilor, prevede următoarele:

„Constatând faptul că aceste forme de exprimare pot avea un impact mai mare și mai prejudiciabil atunci când sunt difuzate prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă;

Estimând că necesitatea de a combate aceste forme de exprimare este și mai urgentă în situații de tensiune și în timpul războaielor și a altor forme de conflicte armate;

Estimând că este necesar să se indice linii directe guvernelor și Statelor membre despre modul de tratare a acestor forme de exprimare, recunoscând totodată că majoritatea mijloacelor de comunicare în masă nu pot fi blamate pentru forme de exprimare de acest fel;

Având în vedere articolul 7, paragraful 1, al Convenției europene cu privire la televiziunea transfrontalieră, precum și jurisprudența organelor Convenției europene a drepturilor omului referitoare la articolele 10 și 17 ale acestei Convenții;

Ținând cont de Convenția Națiunilor Unite cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială și de Rezoluția (68) 30 a Comitetului de Miniștri cu privire la măsurile ce urmează a fi întreprinse împotriva incitării la ura rasială, națională și religioasă;

Constatând faptul că nu toate Statele membre au semnat, ratificat și aplicat această convenție în cadrul legislației lor naționale;

Conștient de necesitatea reconcilierii luptei împotriva rasismului și intoleranței cu necesitatea protejării libertății de exprimare, pentru a se evita riscul subminării democrației din motivul apărării acesteia;

Conștient de asemenea de necesitatea respectării depline a independenței și autonomiei editoriale a mijloacelor de comunicare în masă;

Recomandă guvernelor Statelor membre:

1. să întreprindă acțiuni corespunzătoare în scopul combaterii discursului de ură pe baza principiilor enunțate în anexa la prezenta recomandare;

2. să se asigure că astfel de acțiuni se înscriu în cadrul unei modalități de abordare globală a cauzelor profunde ale acestui fenomen; cauze sociale, economice, politice, culturale și altele;

3. să procedeze, dacă nu au făcut-o deja, la semnarea, ratificarea și punerea efectivă în aplicare în legislația națională a Convenției Națiunilor Unite cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, în conformitate cu Rezoluția (68) 30 a Comitetului de Miniștri cu privire la măsurile ce urmează a fi întreprinse împotriva incitării la ura rasială, națională și religioasă;

4. să examineze legislațiile și practicile lor interne, pentru a se asigura că acestea sunt conforme cu principiile care figurează în anexa la prezenta recomandare.

Anexa la Recomandarea nr. R (97) 20

Domeniul de aplicare

Principiile enunțate în continuare se aplică la discursul de ură, în special la cel difuzat prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă.

În sensul aplicării acestor principii, termenul „discursul de ură” trebuie înțeles ca reglementând toate formele de exprimare care propagă, incită, promovează sau justifică ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță, inclusiv intoleranța care se exprimă sub formă de naționalism agresiv și de etnocentrism, de discriminare și ostilitate față de minorități, imigranți și persoane provenite din imigrație.

Principiul 1

Guvernelor Statelor membre, autorităților și instituțiilor publice de nivel național, regional și local, precum și funcționarilor, le revine o responsabilitate specială de a se abține de la declarații, în special în mijloacele de comunicare în masă, care pot fi în mod rezonabil înțelese ca un discurs de ură sau ca un discurs care poate avea drept efect să acrediteze, să propage sau să promoveze ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte

forme de discriminare sau de ură bazate pe intoleranță. Aceste exprimări trebuie să fie interzise și condamnate în mod public cu orice ocazie.

Principiul 2

Guvernele Statelor membre ar trebui să stabilească sau să mențină un cadru juridic complet și adecvat, compus din dispoziții civile, penale și administrative referitoare la discursul de ură. Acest cadru ar trebui să permită autorităților administrative și judiciare de a concilia în fiecare caz respectarea libertății de exprimare cu respectarea demnității umane și protecția reputației și a drepturilor altora.

În acest scop, guvernele Statelor membre ar trebui să studieze mijloacele de:

- a încuraja și a coordona cercetările asupra eficienței legislațiilor și practicilor juridice existente;

- a reexamina cadrul juridic existent pentru a asigura aplicarea sa în mod adecvat la diverse noi mijloace de comunicare în masă, servicii și rețele de comunicații;

- a dezvolta o politică coordonată de acțiune, bazată pe liniile directe naționale care respectă principiile stabilite în prezenta recomandare;

- a adăuga la avantajul de sancțiuni penale măsuri alternative care constau în realizarea unor servicii de interes colectiv;

- a întări posibilitățile de combatere a discursului de ură prin intermediul dreptului civil, de exemplu acordând organizațiilor nonguvernamentale interesate posibilitatea declanșării unor proceduri civile, acordând despăgubiri victimelor discursului de ură, și prevăzând pentru instanțele judecătorești posibilitatea luării unor decizii care să permită victimelor de a-și exercita dreptul la replică sau prin care să dispună o dezmințire;

- a informa publicul și responsabilii mijloacelor de comunicare în masă asupra dispozițiilor juridice aplicabile în materia discursului de ură.

Principiul 3

Guvernele Statelor membre ar trebui să se asigure ca, în cadrul juridic menționat în principiul 2, orice ingerință a autorităților publice în libertatea de exprimare să fie strâns limitată și aplicată în mod nearbitrar în conformitate cu dreptul, pe baza unor criterii obiective. În afară de aceasta, în conformitate cu principiul fundamental al Statului de drept, orice limitare sau ingerință în libertatea de exprimare trebuie să facă obiectul unui control judiciar independent. Această cerință este deosebit de importantă în cazurile în care libertatea de exprimare trebuie să fie conciliată cu respectul demnității umane și cu protecția reputației sau a drepturilor altora.

Principiul 4

Dreptul și practicile interne ar trebui să permită instanțelor judecătorești să țină cont de faptul că anumite exprimări concrete de discurs de ură pot fi atât de insultătoare pentru indivizi sau grupuri încât să nu beneficieze de gradul de protecție pe care articolul 10 al Convenției europene a drepturilor omului îl acordă celorlalte forme de exprimare. Un astfel de caz poate viza situația în care discursul de ură urmărește fie distrugerea altor drepturi și libertăți protejate de către Convenție, fie limitări mai ample decât cele prevăzute în acest instrument.

Principiul 5

Dreptul și practicile interne ar trebui să permită ca, în limitele competențelor lor, reprezentanții autorităților publice sau ai altor autorități având competențe similare să acorde o atenție deosebită cazurilor referitoare la discursul de ură. În acest sens, aceste autorități ar trebui să examineze cu atenție dreptul suspectului la libertatea de exprimare, în măsura în care impunerea sancțiunilor penale constituie în general o ingerință serioasă în această libertate. Instanțele judecătorești competente ar trebui, atunci când impun sancțiuni împotriva persoanelor condamnate pentru delikte referitoare la discursul de ură, să respecte în mod strict principiul proporționalității.

Principiul 6

Dreptul și practicile interne în domeniul discursului de ură ar trebui să țină cont în mod corespunzător de rolul mijloacelor de comunicare în masă în comunicarea informațiilor și ideilor care expun, analizează și explică exemple concrete de discurs de ură și subliniază fenomenul general, precum și dreptul publicului de a primi informații și idei.

În acest scop, dreptul și practicile interne ar trebui să stabilească o distincție clară între responsabilitatea autorului pentru exprimările de discurs de ură, pe de o parte, și, responsabilitatea eventuală a mijloacelor de comunicare în masă și a profesioniștilor din mijloacele de comunicare în masă care contribuie la difuzarea lor în cadrul misiunii lor de a comunica informații și idei despre subiecte de interes public, pe de altă parte.

Principiul 7

În continuarea principiului 6, dreptul și practicile interne ar trebui să țină cont de faptul că:

- *informațiile referitoare la rasism, xenofobie, antisemitism și la alte forme de intoleranță sunt pe deplin protejate de articolul 10, paragraful 1, al Convenției europene a drepturilor omului și nu pot constitui obiectul ingerinței decât cu respectarea condițiilor stabilite în paragraful 2 al aceluiași articol;*

- *regulile și criteriile utilizate de către autoritățile naționale pentru a evalua necesitatea limitării libertății de exprimare trebuie să fie conforme cu principiile conținute în articolul 10, așa cum este acesta interpretat de jurisprudența organelor Convenției. Acestea trebuie să țină cont în special de forma, conținutul, contextul și scopul informațiilor;*

- *respectarea libertăților jurnalistice presupune ca instanțele judecătorești și autoritățile publice să se abțină de a impune mijloacelor de comunicare în masă punctele lor de vedere privitor la tipul tehnicilor de informare pe care jurnaliștii trebuie să le adopte.”*

5.24. Colegiul director arată că în conformitate cu **Directiva Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică**, publicată în **Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000**, art. 15, sancțiunile aplicate pentru discriminarea etnică trebuie să fie eficiente și proporționale.

5.25. CEDO a arătat în mod repetat că discriminarea etnică este cea mai gravă formă de discriminare, în unele situații reprezintă în sine un tratament degradant în sensul art. 3 al **Convenției (MOLDOVAN și alții nr. 2 împotriva ROMÂNIEI, nr. 41138/98 și 64320/01, 12 iulie 2005, § 111)**.

5.26. Având în vedere cele arătate la pct. 5.24-5.25, cât și gravitatea afirmațiilor făcute, Colegiul director aplică sancțiunea de amendă contravențională în valoare de 600 lei.

5.27. Faptele au fost considerate ca fiind continue, afirmațiile putând fi accesate în continuare pe blogul reclamatului la data deliberării.

Opinie separată exprimată de Jura Cristian privind încadrarea juridică a faptei, referitoare la Dosarul 15/2012

Petentul, Sipos Lehel, consideră că este discriminat prin postarea pe blog a unui text cu următorul conținut: „*Ce istorie maghiară apără președintele UDMR Kelemen Hunor atunci când vrea afișarea stemei Ungariei pe liceele ținute cu bani de la bugetul României? Istoria fascistului Horthy și a extremiștilor maghiari care au ucis români ardeleni în al doilea război mondial. Sau istoria prezentă a Ungariei în care premierul Viktor Orban deschide ușa neo-fascismului, distrugând libertatea presei, strângând toată puterea într-o singură mână și înființând tabere de muncă forțată.*”

Stema Ungariei este o rușine, iar acest stat a avut în decursul timpului o istorie de împilare a neamurilor din preajmă. Și nu e destul că istoria acestui stat este una de

continuă jecmănire și ucidere a altor populații, dar acum Ungaria a luat-o în aceeași direcție, lucru condamnat de toată Europa și de Statele Unite.

Această istorie reprobabilă a Ungariei devenită o provocare pentru democrație și o rușine pentru Europa o apără Kelemen Hunor. A pune stema Ungariei pe liceele din România este tot una cu a afișa zvastica nazistă în școli!”.

Referitor la obiectul petiției:

Un cetățean român consideră că este discriminat de un articol ce conține anumite considerații referitoare la afișarea stemei statului maghiar pe instituții publice, în speță, instituții de învățământ liceal din România. Articolul respectiv a fost publicat pe blogul <http://www.bogdandiaconu.ro/> la data de 9 ianuarie 2012 (<http://www.bogdandiaconu.ro/page/31/>) .

Fundamentul logico-juridic al demonstrației faptului că articolul menționat discriminează un cetățean român se bazează, în mod eronat, pe confuzia dintre statul maghiar și un cetățean român aparținând minorității maghiare din România. În mod firesc pentru un cetățean român, chiar dacă acel cetățean aparține unei minorități naționale, trebuie să respecte drepturile și obligațiile prevăzute de Constituție și de legislația în vigoare. În Constituție sunt enumerate limitativ simbolurile naționale, Cadrul legislativ referitor la simbolurile naționale este reglementat de Legea nr. 102/1992 privind stema țării și sigiliul statului și Legea nr. 75/1994 privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României de către autoritățile și instituțiile publice, de hotărâri de guvern privind aprobarea unor norme specifice în această materie, iar faptele privind încălcarea acestor legi, în sens larg, sunt pedepsite de legea penală conform articolelor 236 Ofensa adusă unor însemne și 324 Instigare publică și apologia infracțiunilor din Codul Penal al României. Mai mult decât atât, Constituția României consacră fidelitatea față de țară, care este sacră.

Cetățenii României au drepturi și obligații consacrate de legislația în vigoare, și, în eventualitatea în care aceste drepturi și obligații ar fi încălcate, încălcarea poate fi pedepsită conform legislației naționale. În această speță nu există nici un drept încălcat, așadar lipsește un element esențial și nu sunt întrunite elementele constitutive ale unei contravenții. În acest context nu mai poate fi invocat dreptul la demnitate.

Conform Constituției României simbolurile naționale sunt enumerate limitativ:

„Articolul 12

(1) Drapelul României este tricolor; culorile sunt așezate vertical, în ordinea următoare începând de la lance: albastru, galben, roșu.

(2) Ziua națională a României este 1 Decembrie.

(3) Imnul național al României este "Deșteaptă-te române".

(4) Stema țării și sigiliul statului sunt stabilite prin legi organice.”

Articolul 12 din Constituție trebuie coroborat cu articolul art. 54 Fidelitatea față de țară, care prevede la alin. 1 „*Fidelitatea față de țară este sacră.*”

Fidelitatea față de țară constituie o îndatorire care prin semnificație și importanță reprezintă fundamentul celorlalte îndatoriri constituționale ale cetățenilor, întrucât exprimă obligația esențială ce rezultă din raportul de cetățenie, adică din apartenența unei persoane la comunitatea națională. De aceea, textul constituțional caracterizează această îndatorire ca fiind „sacră”. Cu alte cuvinte, fidelitatea față de țară constituie mai mult decât o îndatorire pur juridică, chiar cu caracter fundamental, ea având un sens profund moral, al devotamentului față de România, cât și politic, al subordonării diferitelor opțiuni politice ale cetățenilor față de interesul național (Constituția României, comentată și adnotată, RAMO, 1992).

Cadrul legislativ referitor la simbolurile naționale este reglementat de Legea nr. 102/1992 privind stema țării și sigiliul statului (publicată în M.Of. nr. 236/24 sep. 1992) și Legea nr. 75/1994 privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României de către autoritățile și instituțiile publice (M.Of. nr.

237/26 aug. 1994). În aplicarea celor două acte normative de mai sus, au fost emise două hotărâri de guvern: Hotărârea Guvernului nr. 1.157/2001 pentru aprobarea Normelor privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României publicată în M.Of. nr. 776/5 dec. 2001 și HG 687/1993 privind folosirea și expunerea stemei României publicată în M.Of. nr. 295/17 dec. 1993

Art. 3 din Lg 102/1992 are următorul conținut:

“Stema României, în culori, va fi așezată în sediile tuturor autorităților publice, instituțiilor de învățământ, misiunilor diplomatice, oficiilor consulare, reprezentanțelor comerciale ale României în străinătate, precum și în saloanele navelor sub pavilion românesc.”

Art. 3 din Lg 102/1992 instituie obligativitatea ca stema României să fie așezată pe sediile tuturor autorităților publice, inclusiv pe instituțiile de învățământ. Așadar pe instituțiile publice din România nu pot fi așezate stemelor altor state.

Simbolurile naționale ale României sunt enumerate limitativ în Constituție și alte legi organice și constituie simboluri pentru toți cetățenii români, indiferent de naționalitate, și aceste simboluri trebuie respectate, în egală măsură, de toți cetățenii români.

Un cetățean român, fie el și de origine maghiară, nu se poate considera discriminat de faptul că este adusă o critică stemei unui alt stat. Cetățenii români au drepturi și obligații ce derivă din legislația națională. Nici unul dintre aceste drepturi nu se referă la stema altor state.

Un cetățean român nu poate fi discriminat de anumite considerații referitoare la stema Ungariei, sau la stemele altor state, având în vedere simbolurile pe care trebuie să le respecte enumerate limitativ.

Mai mult decât atât, legislația în vigoare prevede sancțiuni penale pentru persoanele care manifestă dispreț față de însemnele României, conform Codului Penal, Titlul al V-lea Infrațiuni contra autorității, art. 236 Ofensa adusă unor însemne:

“Orice manifestare prin care se exprimă dispreț pentru însemnele României se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.

Manifestarea prin care se exprimă dispreț pentru emblemele sau semnele de care se folosesc autoritățile se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 1 an sau cu amendă.”

În prezența unor posibile fapte penale referitoare la îndemnul publicului de a nu respecta legile, art. 324 Instigarea publică și apologia infracțiunilor prevede sancțiuni. Ori, nu este permisă nici o derogare de la legislația României referitoare la simbolurile naționale.

În acest context se introduce un element de straniețe, stema unui stat străin. Asupra atributelor sau asupra unor aprecieri referitoare la stema unui stat străin Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării nu are competența necesară a se pronunța. Excede competenței Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării să se pronunțe asupra unor atribute a unor steme ale altor state, atribute ce pot fi de natură istorică modernă sau contemporană sau de altă natură.

În HG 687/1993 privind folosirea și expunerea stemei României la art. 22 se precizează că:

„Prefecturile și organele Ministerului de Interne vor sesiza orice încălcare a prevederilor prezentei hotărâri și vor lua măsurile ce se impun, în limitele competenței lor legale, pentru respectarea dispozițiilor acesteia și ale Legii nr. 102/1992.”

Conform articolului 25 din HG 687/1993 constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se fac de către prefect, primar sau împuternicitii acestora anume desemnați, precum și de către ofiterii și subofiterii de poliție.

În Legea nr. 102/1992 privind stema țării și sigiliul statului și în HG 687/1993 privind folosirea și expunerea stemei României nu se face nici o precizare cu privire la expunerea stemelor altor state.

Doar în Legea nr. 75/1994 privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României de către autoritățile și instituțiile publice și în Hotărârea Guvernului nr. 1.157/2001 pentru aprobarea Normelor privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României se fac precizări cu privire la anumite uzanțe internaționale.

Astfel la art. 22 din Legea nr. 75/1994 se prevede că:

„În aplicarea prezentei legi, Guvernul va adopta norme referitoare la arborarea drapelului României și intonarea imnului național, în funcție de natura acțiunilor și manifestărilor, precum și de atribuțiile specifice care revin autorităților și instituțiilor publice. La stabilirea acestor norme se vor avea în vedere reciprocitatea cu celelalte state și uzanțele internaționale în materie.”

Așa cum constată și Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării la punctul 5.9, CNCD nu are competența de a analiza realitatea unor evenimente istorice. În textul respectiv, considerații sunt în mod exclusiv de ordin istoric. Din punct de vedere cantitativ, cuvântul „istorie” apare de 6 ori, aproape în fiecare propoziție.

În mod greșit, Colegiul Director al CNCD constată că mesajul vizează atingerea demnității, crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, îndreptat împotriva comunității maghiare, având în vedere că mesajul respectiv se referă la evenimente istorice, evenimente din istoria Ungariei. A se evita confuzia dintre istoria Ungariei și comunitatea maghiară din România. Mesajul respectiv nu face nici un moment referire la comunitatea maghiară din României. Mai mult decât atât, se folosesc sintagmele „stema Ungariei”, „istoria prezentă a Ungariei”, „istoria reprobabilă a Ungariei” etc.

Domnul Bogdan Diaconu, autorul textului pune următoarea înrebare: „Ce istorie maghiară apără președintele UDMR Kelemen Hunor atunci când vrea afișarea stemei Ungariei pe liceele ținute cu bani de la bugetul României?”. Faptul că pe o unitate de învățământ, respectiv pe frontispiciul Liceului Salamon Erno, apare stema Ungariei nu este contestat de niciuna dintre părți. Ori, din analiza legislației în vigore, se constată că Art. 3 din Lg 102/1992 instituie obligativitatea ca stema României să fie așezată pe sediile tuturor autorităților publice, inclusiv pe instituțiile de învățământ.

Este de notorietate faptul că **orice stemă** are o anumită simbolistică. Conform Lg. 102/1992, art. 1 „Stema României simbolizează statul roman național, suveran și independent, unitar și indivizibil...”. Astfel Bogdan Diaconu se întreabă retoric care este simbolistica sau istoria pe care se bazează stema Ungariei și face o trecere în revistă a unor evenimente istorice ca: „Istoria fascistului Horthy și a extremiștilor maghiari care au ucis români ardeleni în al doilea război mondial. Sau istoria prezentă a Ungariei în care premierul Viktor Orban deschide ușa neo-fascismului, distrugând libertatea presei, strângând toată puterea într-o singură mână și înființând tabere de muncă forțată” sau „Și nu e destul că istoria acestui stat este una de continuă jecmănire și ucidere a altor populații, dar acum Ungaria a luat-o în aceeași direcție, lucru condamnat de toată Europa și de Statele Unite” și „Această istorie reprobabilă a Ungariei devenită o provocare pentru democrație și o rușine pentru Europa.”

Evenimentele enumerate de Bogdan Diaconu se bazează pe fapte de notorietate, prezentate în presă referitoare la modificarea legii privind mass-media în Ungaria, introducerea legii privind independența Băncii Centrale a Ungariei sau la faptul că fostul premier ungar Ferenc Gyurcsany a declarat greva foamei, în semn de protest față de planurile Guvernului privind reformarea sistemului electoral.

În data de 15 septembrie 2012 a fost prezentat la postul România TV, în cadrul emisunii *România de poveste* un reportaj cu titlul „Masacrul din Ardeal. 300 de persoane măcelărite de armata hortystă”.

Colegiul Director al CNCD consideră, în mod eronat, la 5.9 că „Textul se referă în prezent la stema Ungariei, pe care o consideră egală cu svastica.” În fapt autorul textului,

Bogdan Diaconu se referă la **efectul** pe care îl are amplasarea stemei Ungariei pe o unitate de învățământ din România, și acest efect, conform autorului și având în vedere considerațiile de ordin istoric pe care acesta la face, precum și sensibilitatea românilor, echivalează cu amplasarea unei svastici.

Din analiza sistematică a textului postat pe blog, nu rezultă nici un moment că mesajul este îndreptat împotriva comunității maghiare și cuvântul „revizionism” **nu apare** în textul articolului.

Concluzii:

1. nu există un drept încălcat, așadar nu sunt întrunite elementele constitutive ale unei fapte de discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat. În aceste condiții nu poate fi invocat art. 15 referitor la dreptul la demnitate;
2. autorul articolului nu se referă la comunitatea maghiară;
3. autorul face anumite considerații de natură istorică la adresa Ungariei, toate aceste considerații sunt de notorietate;
4. CNCD nu este competent să analizeze considerații de ordin istoric;
5. simbolurile naționale sunt expres și limitativ prevăzute de Constituția României și de legislația în vigoare;
6. Apare o eroare de logică juridică: petentul reclamă încălcare unui drept personal (petentul consideră că a fost discriminat), iar Colegiul Director al CNCD constată la punctul 5.9. că mesajul vizează atingerea demnității, crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, îndreptat împotriva comunității maghiare. În condițiile în care petentul reclama o discriminare împotriva unei comunități, petentul trebuia să demonstreze faptul că reprezintă comunitatea respectivă. Așadar Colegiul Director al CNCD **a încălcat principiul disponibilității** și s-a pronunțat asupra unor aspecte asupra cărora petentul nu a solicitat să se pronunțe;
7. Colegiul Director al CNCD consideră la punctul 5.3, în mod eronat, că „există o deosebire, întrucât petentul se referă în mod exclusiv la comunitatea maghiară”. Criteriul comparabilității nu este îndeplinit deoarece autorul articolului se referă la istoria Ungariei și nu la comunitatea maghiară;
8. având în vedere că autorul nu se referă la minoritatea maghiară din România, este redundantă invocarea art. 15 Dreptul la demnitate personală;
9. Hotărârea Colegiului Director al CNCD legitimează afișarea stemelor altor state, în speță a stemei Ungariei, pe instituțiile publice din România, ceea ce este o *aberatio juris*, în condițiile în care există legislație națională care reglementează folosirea stemei și a drapelului.
10. CNCD nu are competențele a se pronunța asupra unor considerații legate de stemele sau simbolurile altor state;
11. având în vedere că legiuitorul nu a considerat necesar să incrimineze fapte sau acte legate de stemele altor state, CNCD nu se poate substitui legiuitorului și nu poate avea o funcție supletivă de completare a unor lacune ale dreptului, respectiv CNCD nu poate îndeplini funcția *praeter legem*.

18 septembrie 2012

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu 6 voturi pentru și 1 vot împotriva (Jura Cristian) ale membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Afirmatiile reclamatului care formează obiectului cauzei reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată;

2. Aplicarea amenzii contravenționale în valoare de 600 lei față de reclamatul B D;
3. Clasarea dosarului;
4. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților și Administrației Finanțelor Publice Sector 6 pentru plata amenzii.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: Amenda se va achita la Administrația Finanțelor Publice Sector 6, dovada plății se va trimite către CNCD în termen de 15 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii. În caz contrar CNCD va lua măsurile legale necesare.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Președinte

BERTZI TEODORA – Membru

CAZACU IOANA LIANA – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

STANCIU CLAUDIA SORINA – Membru

VASILE VASILE-ALEXANDRU – Membru

Data redactării: 10.09.2012

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

Red.: Haller István